

N° 115

PINCZEHELYI SÁNDOR (1946) Zománc ; Enamel, 1972

PINCZEHELYI SÁNDOR (1946)

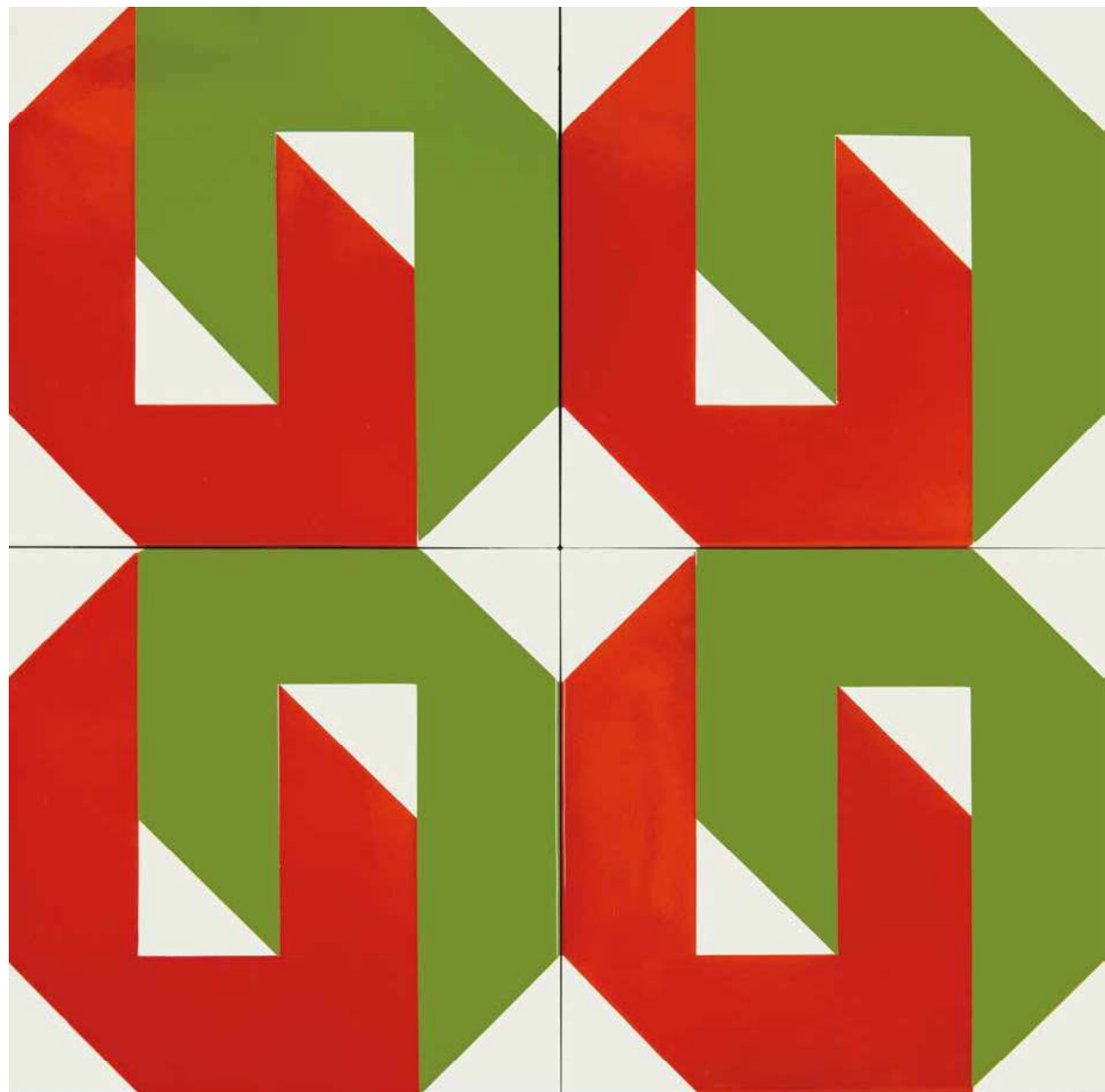
Zománc ; Enamel, 1972

Zománc, vastemez ; Enamel, iron sheet, 90 x 90 cm
Jelezve hátoldalon ; Signed on the reverse: Pinchehelyi 1972 (négyyszer ; four times)

Kezdő ár ; Starting price: 3 600 000 Ft / 9 114 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 7 000 000 Ft
Estimate: 12 658 - 17 722 EUR

A Pócssett már évtizedek óta jelentős művészi és művészetpedagógiai munkát végző Lantos Ferenc először 1967 nyarán ment a bonyhádi zománcgyárba a művészet és az ipar közös anyagi, technikai feltételeit keresve, és az általa környezetművészetnek nevezett tevékenység gyakorlati megvalósulási lehetőségei után kutatva. Rájött arra, hogy a zománcfesték égetés után tökéletesen megtartja színerejét és ragyogását, ráadásul a motívumok

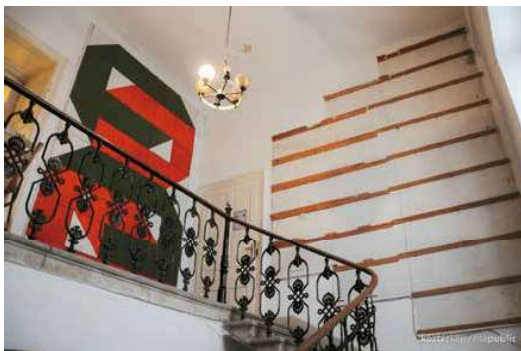
felvihetők kézzel, gépi fújással, sablonokkal. A gyár (szigorúan) négyzet formára gyártott, különböző méretű vastemezei („tepsijei”) pedig kiválóan alkalmasak hordozóként, hanem olyan elemként is, amely egymásba kapcsolható, variálható. Előállításuk olcsó és egyaránt kerülhet külső vagy belső közterekre. Így a grafikában már kidolgozott vizuális rendszere – amely a geometrián és optikán túl, a látás és gondolkodás kapcsolatáról is szól – könnyedén átültethető a zománcművészet technikájára.

1. Szijártó Kálmán, Ficzek Ferenc, Kismányoky Károly és Pinczehelyi Sándor a nevelőotthonba készült alkotásai a pécsi Modern Magyar Képtár állandó kiállításán.

2. Pinczehelyi Sándornak a pécsi Baranya Megyei Nevelőotthon számára készített zománcgyűtése

3. Enteriőről a Pinczehelyi Sándor alkotásával a pécsi Janus Pannonius Múzeum kiállításán

Ezen felbuzdulva, Major Kamill és Máthé Gyida (a gyár főmérnöke) 1968 augusztusában megszervezték az első magyarországi zománcművészeti (egyben első magyar iparművészeti) alkotótáborot, amelyre kifejezetten eltérő szemléletű képzőművészeket hívtak meg (Bak Imre, Fajó János, Gyarmathy Tihamér, Papp Oszkár, Pauer Gyula). Ezt követően a bonyhádi szimpóziumok rendezését 1972-ig Lantos és fiatal pécsi tanítványai, az Iparművészeti Stúdió (későbbi Pécsi Műhely) alkotói vállalták magukra. „A nagy terv (és álom) az akkor terveződő kertvárosi lakótelep vizuális megvalósítása lett volna ... lépületekre, sétányokra alkalmazott zománcokkal!” – írta erről Kismányoky Károly.¹ Számos kísérlet született, többségük azonban csak a korabeli utazókiállításokon voltak láthatók. Ez alól az egyik kivétel a Pécsi Műhely négy alkotójának zománcgyűtése, amit 1972-ben a Megyei Fiúnevelő Otthonban beltéri muráliaként helyeztek el. Ezután a fiatalok

szakítottak Lantossal és a zománcművészkével, és újabb műfajok és médiumok felé fordultak. Mindezek ellenére a bonyhádi alkotótelepek úttörő szerepe volt abban, hogy a zománc ettől fogva nem pusztán az ötvösségben, hanem egyfelől az építészethez kapcsolódó murális alkalmazott művészetben is megjelent e területen. Pinczehelyi Sándor a pécsi Művészeti Gimnáziumban érettségizett, majd a Pécsi Tanárképző Főiskola magyar-rajz szakán szerzett diplomát 1970-ben. A Lantos vezette szakkör, majd a Pécsi Műhely tagjaként részt vett a bonyhádi táborokon, emellett ekkoriban főként kiállítási katalógusokat és plakátokat tervezett, valamint restaurátorként dolgozott a Janus Pannonius Múzeumban. A most aukcióra kerülő műve az említett

fiúnevelő otthonba készült, eredetileg 2,25 méter magas, 3,60 méter széles, 40 darab egyenként 45 x 45 cm-es elemből álló zománcgyűtése kicsinyített, 4x4-es változata. Hozzá hasonlóan, rajta a fehér alapon futó piros-zöld színsávok szögletesített álló vagy fektetett 8-asokat alkotnak. Két egyformán fontos fókuszpontra osztódik a képsík, így nincs egyetlen domináns struktúra, hanem a kompozíciót az elemek közti kapcsolatok rendszere határozza meg. Anghy András szerint a variációknak e művészi szabadsága „- ironikus sarkítással - a monolit művészetpolitika közegében a művészi pluralizmus demokráciáját megidézve minden végtelen variációjú absztrakt geometrikus mű annak az egyedül, kizárólagos és variálhatatlan absztrakt geometrikus leitmotivnak lehetett az ellenlábasa, mely a vörös csillag alakjában ragyogta be a korszakot”.² Ezzel utalva Pinczehelyi ikonikus, nem sokkal ezután születő munkáira: *Csillag és utca* (1972); *Sarló és kalapács* (1973).

FÖLDES LÉNA

1. Idéz.: Kése-Ü Katalin: Zománcművek a Vasarely Múzeumban. In: *Magyar Iparművészet* 2019/2.
2. Gálasi Adrienne: Váncorcs-é-é - A Variációk a Szines változatos - Zománcművészeti kísérletek Bonyhádon (1967-1972) című pécsi kiállításáról. In: *Jelenkor* 2021/2., 204.
3. Anghy András: Négy bagattell négy monumentális zománcképhez. In: *Artmagazin* 2021/12., 54.